

Hallituksen esitys Eduskunnalle sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 28 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia siten, että valtion tukea pienvoimaloille jatketaan myös vuoden 2001 jälkeen. Tuki on tarkoitettu säätää toistaiseksi voimassa olevaksi samalla tavalla kuin muidenkin energiaverotukseen sisältyvien tukien osalta on aikaisemmin tehty. Esitykseen ei sisälly muutosta tuen määrään

tai sen myöntämistä koskeviin perusteisiin. Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana, koska pienvoimaloille tarkoitettun tuen myöntäminen edellyttää komission hyväksyntää.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Vuoden 1997 alussa tuli voimaan energiaverotusta koskeva uudistus, joka toteutettiin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetulla lailla (1260/1996) sekä muuttamalla nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia (1472/1994). Uudistuksessa sähköstä kannettava vero porrastettiin kahteen veroluokkaan siten, että teollisuudessa ja kasvihuoneviljelyssä kulutetusta sähköstä suoritetaan alempaa, veroluokan I mukaista veroa muiden käyttäjien kuluttaman sähkön kuuluessa korkeamman veroluokan II piiriin. Samassa yhteydessä luovuttiin sähköntuotannon polttoaineiden verottamisesta ja ryhdyttiin verottamaan lopputuotetta eli sähköä. Nykyisessä sähköverojärjestelmässä sähkön tuottaja siirtää yleensä voimalaitoksessa tuotetun sähkön verotta sähköverkon haltijalle, joka suorittaa veron sähköverkosta kulutukseen luovuttamansa sähkömäärän perusteella ja perii kuluttajalta sähkön hinnassa myös sähkön veroa vastaavan määrän. Sähköveron määrään ei vaikuta se, onko sähkö tuotettu tuuli- tai vesivoimalla, puulla, turpeella, maakaasulla, öljyllä, kivihieillä vai

ydinvoimalla. Nykyiseen sähköverojärjestelmään siirryttäessä heikkeni sellaisten sähkön tuotantomuotojen asema, joilla ennen vuotta 1997 voimassa olleessa verojärjestelmässä tuotettu sähkö oli verotonta. Näitä tuotantotapoja olivat muun muassa tuulivoima, vesivoima sekä puulla ja erilaisilla jätteillä tuotettu sähkö. Tämän verorasituksen kompensoimiseksi sekä pienimuotoisen ja ympäristöystävällisen sähköntuotannon edistämiseksi pienvoimaloissa tuotetulle sähkölle ryhdyttiin maksamaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 8 §:n mukaisesti tukea. Pienvoimaloilla tarkoitetaan energiaverotuksessa tuulivoimalaitoksia sekä pienvesivoimalaitoksia, joiden laitoisto on alle 1 megavolttiampeeria, samoin kuin puuta ja turvetta käyttäviä lämmitysvoimalaitoksia, joiden sähköntuotantoteho on alle 40 megavolttiampeeria. Tuen määrä on tällä hetkellä pienille vesi- ja lämmitysvoimalaitoksille veroluokan II mukainen 2,5 penniä kilowattitunnilta. Tuulivoimalla tuotetun sähkön tuki on veroluokan I mukainen 4,1 penniä kilowattitunnilta. Tuulivoiman tuen määrä

korotettiin veroluokasta II veroluokan I mukaiseksi syyskuun alusta 1998, koska tuulivoiman kilpailuseman edistämisen katsottiin tarvitsevan lisätukea.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle euron käyttöönoton edellyttämiseksi muutoksiksi verolainsäädäntöön (HE 91/2001 vp), veroluokan I veron määräksi on esitetty 0,69 senttiä kilowattitunnilta ja veroluokan II määräksi 0,42 senttiä kilowattitunnilta. Tullilaitos suorittaa tuen hakemuksesta pienvoimalaitokselle. Tukea on suoritettu vuosittain yli 80:lle hakijalle.

Vuoden 1998 alusta tuli voimaan sähköntuotannon tukea koskeva muutos, jonka mukaan myös muissa voimalaitoksissa kuin alle 40 megavolttiampeertunnin tehoisissa lämmitysvoimalaitoksissa puulla ja puuperäisillä polttoaineilla tuotetusta sähköstä voidaan maksaa tukea. Syyskuussa 1998 tuli voimaan lainmuutos, jolla tuki laajennettiin koskemaan myös metallurgisten prosessien jätekaasuilla tuotettua sähköä. Kyseisten tukien määrä on 2,5 penniä kilowattitunnilta, ja niitä koskevat säännökset ovat sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 8 a §:ssä. Syyskuussa 1998 tuli lisäksi voimaan uusi tukisäännös 8 b §. Sen perusteella energiaintensiiviset yritykset saivat mahdollisuuden maksamiensa energiaverojen osittaiseen palautukseen. Lain 8 a ja 8 b §:n tarkoittamat tuet on säädetty toistaiseksi voimassa oleviksi. Vuoden 1998 aikana toteutetut tukien laajennukset perustuivat toisaalta Suomessa noudatettuun energiastrategiaan, jolla pyritään kestävä kehityksen periaatteen mukaisesti edistämään hiilidioksidipäästöjä vähentävää sähkön tuotantoa, ja toisaalta tarpeeseen turvata teollisuuden kilpailukyky energiaverojen korotuksien yhteydessä.

Kaikkia edellä käsiteltyjä tukia pidetään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettuna valtion tukena, jonka myöntäminen edellyttää tuen kansallisen sääntelyn lisäksi myös komission hyväksyntää. Komission energiaveroja koskevan valtioneuvoston voimassaolo päättyy kaikkien tukien osalta vuoden 2001 lopussa. Lisäksi pienvoimaloita koskeva tuki on kansallisessa lainsäädännössä säädetty päättyväksi 31 päivänä joulukuuta 2001.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

2.1. Tavoitteet

Eduskunnalle 27 päivänä maaliskuuta 2001 annettuun valtioneuvoston selontekoon sisältyvän kansallisen ilmastostrategian tavoitteena on hiilidioksidipäästöjen vähentäminen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on ilmastostrategian mukaan toteutettava muun muassa energiansäästöohjelma ja uusiutuvien energialähteiden edistämishjelma, mitä tavoitetta voidaan edistää jatkamalla energiaverojärjestelmään sisältyviä verotukia. Hallituksen esittämällä pienvoimaloille suunnatun tuen jatkamisella pyritään osaltaan tähän päämäärään.

Euroopan yhteisö antanee syyskuussa 2001 direktiivin uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön käytön edistämisestä sähkön sisämarkkinoilla. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä edistääkseen uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön kulutuksen lisäämistä. Direktiivi myös määrittelee viitearvot ohjeellisille kansallisille tavoitteille uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön kulutukselle.

2.2. Keskeiset muutokset

Pienvoimaloille tarkoitettu tuki on kansallisesti säädetty päättymään vuonna 2001. Esityksessä ehdotetaan, että tukea pienvoimaloille jatketaan myös vuoden 2001 jälkeen. Tuki on tarkoitus säätää toistaiseksi voimassa olevaksi samalla tavalla kuin muidenkin energiaverotuksen tukien osalta on aikaisemmin tehty. Esitykseen ei sisälly muutosta tuen määrään tai sen myöntämistä koskeviin perusteisiin.

Tuen maksaisi edelleen tullilaitos. Tuki maksettaisiin polttoaineveroa koskevalta tulomomentilta.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Valtiontaloudelliset vaikutukset

Lain 8 §:ssä tarkoitettujen tuen kustannukset valtiolle nykytasolla ovat noin 20 miljoonaa markkaa (3,4 miljoonaa euroa) vuodessa. Kyseiseen määrään sisältyy 8 miljoonaa markkaa (1,3 miljoonaa euroa) tukea pienissä lämmitysvoimalaitoksissa puulla tuotetulle sähkölle. Koska pysyvästi voimassa olevan 8 a §:n perusteella kaikelle puulla ja

puuperäisillä polttoaineilla tuotetulle sähkölle kuitenkin myönnetään tukea, aiheutuu tuen jatkamisesta valtiolle tosiasiallisesti noin 12 miljoonan markan (2 miljoonan euron) kustannus vuosittain. Tuulivoimalla tuotetun sähkön osuus tästä on noin 3 miljoonaa markkaa (500 000 euroa), pienvesivoiman osuus on alle 0,5 miljoonaa markkaa (84 000 euroa) lopun kohdistuessa turpeella pienissä lämmitysvoimalaitoksissa tuotetulle sähkölle.

3.2. Energia- ja ympäristöpoliittiset vaikutukset

Tuulivoiman tuotanto on pienvoimaloille suunnatun tuen käyttöönoton jälkeen vuodesta 1996 kasvanut yli seitsemänkertaiseksi. Pienvesivoiman tuotanto on pysytellyt jotakuinkin ennallaan huomioiden vesivoiman tuotannon luontaiset vaihtelut. Vaikka turpeen käyttö on kokonaisuudessaan vähentynyt huomattavasti, turpeen käyttö pienissä lämmitysvoimalaitoksissa on pysytellyt lähes ennallaan. Pienvoimaloille myönnetty tuki on osaltaan vaikuttanut merkittävästikin tapahtuneeseen kehitykseen.

Pienvoimaloiden tuen jatkaminen tukee uusiutuvan energian kilpailukykyä ja edesauttaa uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön Isäntymistä tavoitteiden mukaisesti. Turpeella tuotetun sähkön tuella parannetaan pienimuotoisen kotimaisiin polttoaineisiin perustuvan, ympäristön kannalta edullisen yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon asemaa.

3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia, koska tullilaitos myös nykyisin suorittaa energiaverotukien maksamisen ja valvonnan.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmistelu virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Lisäksi asiaa on käsitelty valtiovarainministeriön asettaman energiaverotuksen tarkistustyöryhmän muistiossa (Valtiovarainministeriön työryhmämuistio 16/2001).

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja muista velvoitteista

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen säännökset rajoittavat valtion tukien käyttöä talouspolitiikan välineenä. Sopimuksen 87 artiklassa todetaan, että jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannon alaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Komissio on kuitenkin useissa tapauksissa myöntänyt lupia tukien käyttöön erityisesti, jos tukijärjestelyä voidaan perustella esimerkiksi ympäristösyillä. Komissio on myöntynyt luvan Suomen tällä hetkellä voimassa oleville energiaverotuksen tuille vuoden 2001 loppuun saakka.

Komissiolle on tehtävä ilmoitus tässä esityksessä tarkoitettujen tukien jatkamisesta. Tukia ei voida ottaa käyttöön ennen komission lupaa. Tarkoituksena on, että tuista tehdään ilmoitus komissiolle välittömästi hallituksen esityksen antamisen jälkeen.

Sopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai muuttamisesta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jäsenvaltio ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös. Jos komissio katsoo, ettei tukitoimenpide sovellu yhteismarkkinoille, on asianomaisen jäsenvaltion poistettava tuki sekä perittävä mahdollisesti maksettu tuki takaisin tuensaajalta.

Komissio on vahvistanut uudet yhteisön suuntaviivat valtioneusta ympäristön suojelulle, jotka tulivat voimaan 3 päivänä helmikuuta 2001. Suuntaviivoissa komissio pyrkii määrittelemään, missä määrin ja millä edellytyksillä valtioneuet voivat olla tarpeen ympäristönsuojelun edistämiseksi ilman tuen

suhteetonta vaikutusta kilpailuun ja talouskasvuun. Suuntaviivojen lähtökohtana on verotuen myöntämisen mahdollisuus ympäristön kannalta selkeästi myönteisten toimenpiteiden osalta kuitenkin niin, että tuet ovat lähtökohtaisesti määräaikaista ja alenevia. Komission soveltamiskäytäntöä uusien ympäristönsuojelun suuntaviivojen osalta ei ole vielä tiedossa, joten tässä vaiheessa on vaikea arvioida komission suhtautumista esitettyyn tukeen.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

Lain voimaantulon ajankohta ehdotetaan jätettäväksi tässä vaiheessa avoimeksi, koska tässä esityksessä tarkoitettun tuen hyväksyminen on kaksivaiheinen prosessi, jonka toteuttamiseen tarvitaan sekä

kansallinen lainsäädännös että Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaan komission suostumus. Komission päätöksen saaminen saattaa kestää lähes vuoden. Tukea ei saa maksaa pienvoimalaitoksille ennen komission suostumusta, joten lainmuutosta ei ole tarkoituksenmukaista saattaa voimaan ennen komission hyväksyntää. Vaikka laki voitaisiin saattaa voimaan vasta vuoden 2002 aikana, tukea suoritettaisiin takautuvasti 1 päivästä tammikuuta 2002. Tuensaajien tilanteeseen järjestelyllä ei todennäköisesti ole kovinkaan suurta vaikutusta, koska nykyisinkin tuen maksamista koskevien säännösten mukaan tukea haetaan takautuvasti joko koko kalenterivuodelta tai tammi-kesäkuun ja heinä-joulukuun ajalta tuotetusta sähköstä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotukset

Laki

sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta 30 päivänä joulukuuta 1996
annetun lain (1260/1996) 28 §:n 3 momentti seuraavasti:

28 §

Tämän lain 8 pykälässä tarkoitettua tukea maksetaan sähköstä, joka tuotetaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen. Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

Laki

sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta 30 päivänä joulukuuta 1996
annetun lain (1260/1996) 28 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 §

Tämän lain 8 §:ssä tarkoitettua tukea
maksetaan sähköstä, joka tuotetaan tämän
lain voimaantulon jälkeen, kuitenkin ennen
vuoden 2001 loppua.

Tämän lain 8 pykälässä tarkoitettua tukea
maksetaan sähköstä, joka tuotetaan 1
päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen.

-----
*Tämä laki tulee voimaan asetuksella
säädettyään ajankohtana.*
